

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. október 16.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. október 16. 8:00

I.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, **egyértelmű jelöléseket** alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszlelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- Figyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori zsidóság vallási és kulturális jellemzőivel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Karikázza be – a szövegek tartalmi elemzése alapján – a tíz idézet közül annak az ötnek a betűjelét, amelyik a héber Bibliából származik, és a zsidó néphez / valláshoz kapcsolódik!

A) „Az értékes táblákat, amelyekről nektek tudomásotok van, de Asszíriában nem található meg, hozasd ide. [...] A táblákat senki sem tagadhatja meg tőled. És ha bármilyen táblát találsz, amelyről én nem írtam neked, és az a palotám számára megfelelő, ugyanúgy készíts róla másolatot, és küldd színem elé.”

B) „Faragj ki magadnak két olyan kőtáblát, mint az elsők voltak. Jöjj fel hozzám a hegyre és ráírom a táblákra azokat a szavakat, amelyek rajta voltak az elsőkön, amelyeket összetörtél. Holnap reggel légy készen, hogy hajnalban feljöhess a Sínai-hegyre, és ott a hegy csúcsán élém járulj.”

C) „Tiszteld apádat és anyádat! [...] Ne ölj. Ne törj házasságot. Ne lopj. Ne tégy hamis tanúságot embertársad ellen. Ne kívánd el embertársad házát, ne kívánd el embertársad feleségét, sem szolgáját, sem szolgálólányát, sem szarvasmarháját, sem szamarát, sem más egyebet, ami az övé.”

D) „Milyen sokfélék a Te műveid: az ember szeme előtt rejtve maradnak. Te vagy az egyetlen isten, kihez senki sem hasonló. Te teremtetted a földet, Te egyedül, minden embert is, bármi van a földön, a lábon sétáló és magasban szárnyaló teremtményeket. [...] Senki nincs, ki ismer téged, kivéve fiadat [...]. Te adtad neki a képességet, hogy ismerje gondolatait és erődet. [...] Feltámadsz és meghalsz.”

E) „Én vagyok a mindenható Isten. Járj énelöttem, és légy feddhetetlen! [...] Szövetségre lépek veled, sőt utódaiddal is, örök szövetségre minden nemzedékükkel. Mert Istened leszek, és utódaidnak is. Neked adom és utódaidnak a földet, hol jövevény vagy, Kánaán egész földjét birtokul örökre, és Istenük leszek.”

F) „Ha valaki akár ökröt, akár juhot, akár szamarat, akár disznót avagy hajót lop: ha a dolog az istené, ha a dolog a palotáé, harmincszorosat fogja megadni, ha a dolog felszabadítotté: e tízszeresét téríti meg; ha a tolvajnak nincs mit adnia: ölessék meg.”

G) „Amit mondani kell, amikor eléri [az elhunyt] az Igazság Csarnokát, megtisztulva minden rossztól, amit cselekedett, hogy meglássa az istenek orcáját. [...] Az Igazság ura – ez a neved. Ím, eljöttem hozzád. Elhoztam néked az Igazat. Eltávolítottam a hamisságot tőled. Nem cselekedtem hamisat az emberek ellen. [...] Nem fosztottam meg az árvát a holmijától. Nem cselekedtem az isten utálatát. [...] Nem okoztam fájdalmat. [...] Nem ríkattam meg senkit. Nem öltem. Nem parancsoltam, hogy öljenek. Nem cselekedtem úgy, hogy bárki szenvedjen.”

H) „Akkor Salamon munkásokat gyűjtött [...]; a munkások száma harmincezer embert tett ki. [...] Ezenkívül még hetvenezer teherhordója és nyolcvanezer kőfejtője is volt Júda hegységében [...]. A király elrendelte, hogy hatalmas köveket fejtsenek, pompás köveket, hogy faragott kockakövekből vessenek alapot a háznak.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I) „Én vagyok az Úr, a te Istened, én hoztalak ki Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Senki mást ne tekints Istennek, csak engem.”

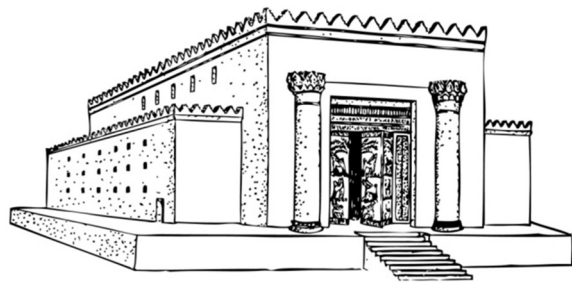
J) „[Az uralkodó] igazgatta a két országot sok évig. [...] A déli és az északi [területek] nagyjai eljöttek hozzá, s kitárták karjaikat közeledésekor. Dicsőítették őt, mint istent. Parancsa szerint tettek meg minden elintézendő dolgot.”

b) Karikázza be a zsidó néphez kapcsolódó épület rekonstruált rajzának sorszámát!

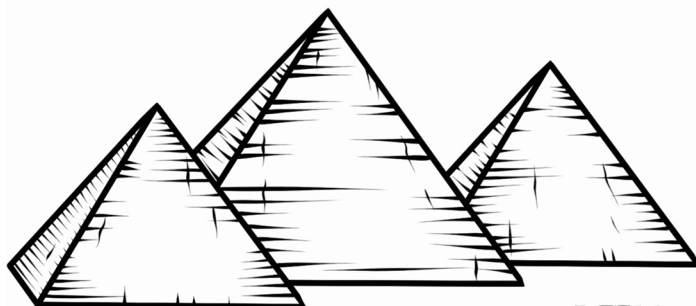
1.

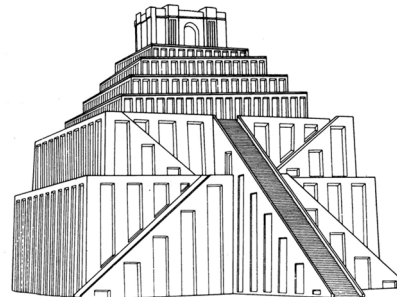
2.

3.

4.

3 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori Európa gazdaságával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a céhekre vonatkozó források és ismeretei segítségével!

A) „Megengedjük [...] az összes kőfaragómestereknek, akik jelenleg Nîmes városának lakosai vagy azelőtt azok voltak, azt a [...] jogot, [...] hogy ne adjanak [nekünk] bírói illetéket.” (*Toulouse grófjának kiváltságlevele a nîmes-i kőfaragómesterek számára, 1187*)

B) „Minden párizsi takács két széles és egy keskeny szövőszéket tarthat a házában, de házán kívül egyet sem.”

C) „Párizsban egy takács sem szöhet [...] posztót, csak úgy, hogy egyformán erősek a hosszanti és a vetülékfonalak [keresztfonalak].”

D) „Minden takácsmester csak egy tanulót tarthat a házában.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

E) „A posztó készítésekor senki sem vegyítheti össze a valódi gyapjút a bárány gyapjával.”

F) „A takácsok éjszakai királyi őrsége annyit jelent, hogy az atyamester és a takácsok 20 párizsi sout [rézpénzt] fizetnek a királynak minden éjszaka, amikor rájuk kerül az őrség sora, és 10 párizsi sout azoknak, aki ellátják.”

(Részletek a párizsi takácsok szabályzatából, 1260)

G) „Ha valahol [...] helyenként bevágott posztót találnak, vagy pedig olyat, amelyről kiderül, hogy hulladékból vagy gyapjúcafatokból készült, [...] az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől.”

H) „Akit éjjeli munkán tetten érnek, [pénzbírságot] fizet.”

(Részletek a frankfurti posztókészítők szabályzatából, 1345)

Mely forrásrészletekben megfogalmazott intézkedésekre igazak a táblázatban szereplő állítások? Írja a forrásrészletek betűjeleit a táblázat megfelelő mezőibe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Két betűjel kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Betűjelek		
a) A szabályozás fő célja az volt, hogy korlátozza a céhek által előállítható áruk mennyiségét.			
b) A szabályozás fő célja az volt, hogy biztosítsa a céhek által előállított áru minőségét.			

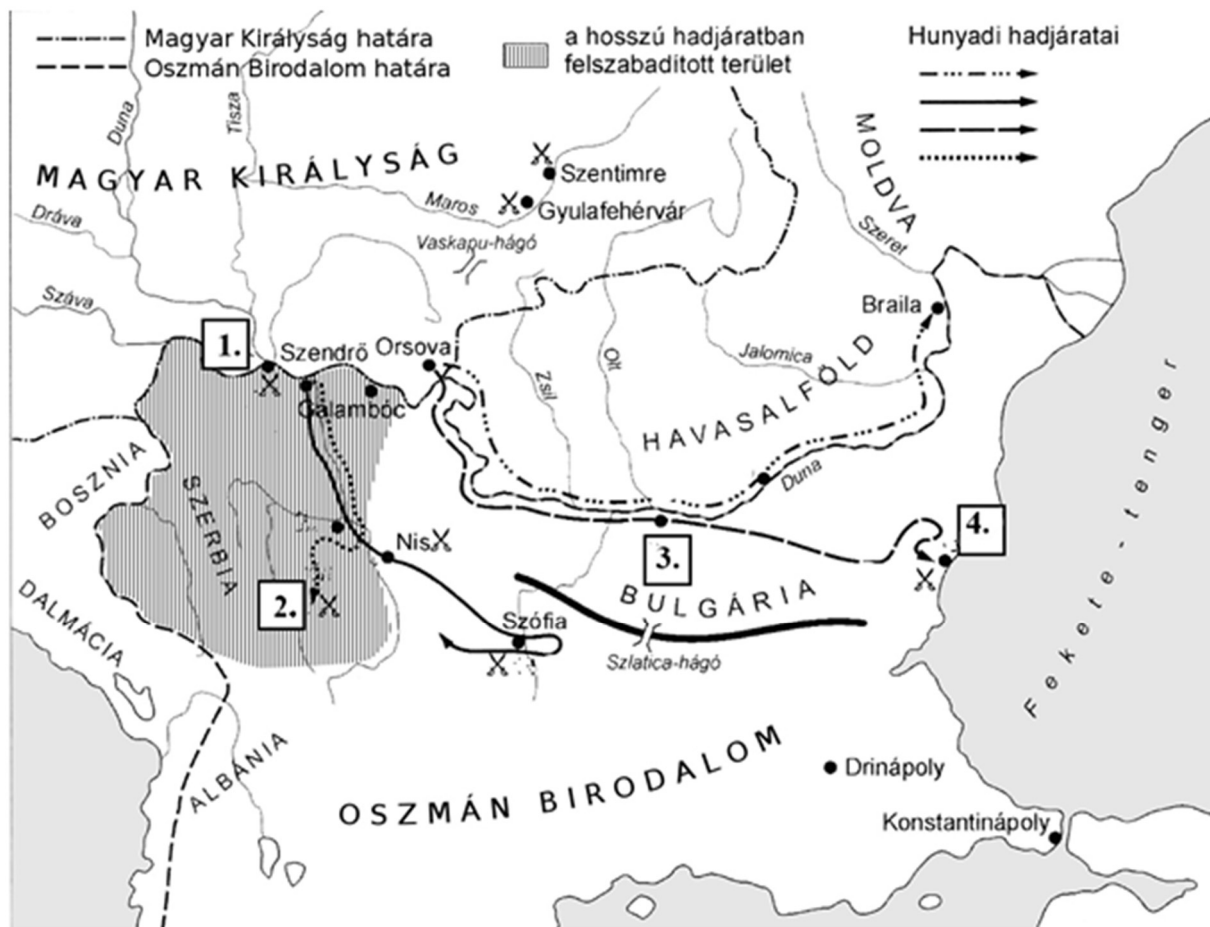
c) Mi volt a céhek versenyt korlátozó intézkedéseinek közös, általános célja? (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**3. A feladat Hunyadi János törökellenes harcaival kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

Hunyadi János hadjáratai

A) „Mikor Ulászló király látta, hogy az ellenséges lovasság megfut, s Amurat [II. Murád szultán] császár meg tábora megrémült: nyomban megindította az őrizetére rendelt dandárt, s míg a vajda úr és a többiek másfelől dühös harcot folytattak, meg akarta rohanni és legázolni a császár táborát. Mikor tehát a sűrűn álló gyalogs csapatok közé került, egész dandárával együtt leverték, elnyomták és megölték. Az ellenség már le volt győzve, le volt verve, nem is remélt diadalt, s most váratlanul jutott hozzá.”
(Thuróczy János: *A magyarok krónikája*)

B) „Ezenfelül maga a császár vezérelt számos hajót, melyeket tengeri hajók módjára készítettek: ezekkel megszállta a vár alatt folyó Duna és Száva vizét, hogy vízi úton senki sem vihetett segítséget a várba. [...] Elérkezett végre a félelmetes ostromhoz a beszercei gróf úr [Hunyadi], eme virtusra és vitézségre termett férfiú. Csekély számú zsoldosa volt csak a nagy ellenséggel szemben. Magyarországbeli keresztet viselő számos népek is verődtek össze Kapisztrán János fráter alatt, hogy harcoljanak Krisztus nevéért.” (Thuróczy János: *A magyarok krónikája*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) **Állapítsa meg, hol és mikor zajlottak a szöveges forrásokban leírt csaták! Egészítse ki értelemszerűen a táblázatot!** (Helyszínek megnevezése 1-1 pont, sorszám és évszám 0,5-0,5 pont.)

Forrás betűjele	A csata helyszíne (a település neve)	A csata helyszínének a térképvázlaton szereplő sorszáma	A csata évszáma
A)		4.	
B)			1456

b) **Karikázza be annak a két állításnak a sorszámát, amelyek igazak Hunyadi térképvázlaton jelölt hadjáratainak céljaira!** (Elemenként 0,5 pont.)

- Hunyadi hadjáratainak célja Konstantinápoly felszabadítása volt a török uralom alól.
- Hunyadi hadjáratainak célja a balkáni ütközőállamok fenntartása volt.
- Hunyadi hadjáratainak célja a Fekete-tenger feletti uralom megszerzése volt.
- Hunyadi hadjáratainak célja a török kiűzése volt Európából.
- Hunyadi hadjáratainak célja kormányzói hatalmának a Balkánra történő kiterjesztése volt.

4 pont	
--------	--

4. A feladat az Amerikai Egyesült Államok születésével kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a forrásrészletek és ismeretei segítségével!

A) „Néhány megfelelő fa jelenthette számukra [az első telepesek számára] az országházat, amelynek ágai alatt az egész gyarmat összegyűlhetett, hogy a közügyekről tanácskozzon. [...] Ebben az első parlamentben minden férfinak [...] volt helye. De ahogyan a gyarmatok növekedtek, [...] szükségessé vált, hogy a törvényhozást a közösség egészéből kiválasztott személyekre bízják.”

B) „Hallottam, amint néhányan azt bizonygatták, mivel Amerika a Nagy-Britanniával való kapcsolatnak köszönhetően virágzott fel, ez a kapcsolat a további boldogulásához is szükséges [...]. Kereken megmondom, Amerika akkor is felvirágzott volna, [...] ha semmilyen európai hatalomhoz nem lett volna köze. A kereskedelem, amely által meggazdagodott, létszükséglet, és mindig lesz piaca, amíg az európaiak enni fognak.”

C) „Azzal kérkedünk, hogy Nagy-Britannia védelmét élvezzük, anélkül, hogy figyelembe vennék: Nagy-Britannia nem minket véd meg a mi érdekünkben, hanem magát védi a saját érdekében. [...] A Hannover-ház [az angol uralkodócsalád] legutóbbi háborúja által okozott szenvedések arra kellenek, hogy figyelmeztessenek minket, jobb, ha távol tartjuk magunkat az efféle ügyektől.”

D) „Nagy-Britannia a szülőhazánk, mondják néhányan. Akkor még szégyenletesebb a viselkedése. Még [...] a barbárok sem indítanak háborút családtagjaik ellen [...]. Az Újvilág volt az Európa minden részéről érkező[k] menedéke. [...] Az a zsarnokság, amely az első bevándorlókat elűzte hazájukból, üldözi még most is leszármazottjaikat.”

(Részletek Thomas Paine politikus, újságíró röpiratából, 1776. január 10.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Kiknek az érveit igyekezett megcáfolni a szerző az idézett forrásrészletekben? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. Azokét, akik megbékélést akartak Nagy-Britanniával.
2. Azokét, akik az Európával szembeni elzárkózást hirdették.
3. Azokét, akik a Nagy-Britanniától való elszakadást követelték.

b) Az A) betűjelű forrásrészlet a felvilágosodás filozófiájának a hatalom eredetére vonatkozó alapelvét írja körül. Nevezze meg szakkifejezéssel ezt az alapelvet! (1 pont)

.....

c) Melyik háborúra utal a C) betűjelű forrásrészlet aláhúzott része? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. harmincéves háború
2. hétéves háború
3. osztrák örökösödési háború
4. spanyol örökösödési háború

d) Melyik európai gyarmatosító hatalom észak-amerikai területeinek jelentős részét szerezte meg Nagy-Britannia abban a háborúban, amelyikre a C) betűjelű forrásrészlet aláhúzott része utal? (0,5 pont)

.....

e) Melyik forrásrészletre igaz a következő állítás? Írja a pontozott vonalra a forrásrészlet betűjelét! (0,5 pont)

Amerikát – Európával szembeállítva – a szabadság földjeként ábrázolja.

A forrás betűjele:

f) Az idézett forrás hatással volt az amerikai történelem egy alapvető dokumentumára, amely nagyjából fél évvel később jelent meg. Nevezze meg ezt a dokumentumot! (1 pont)

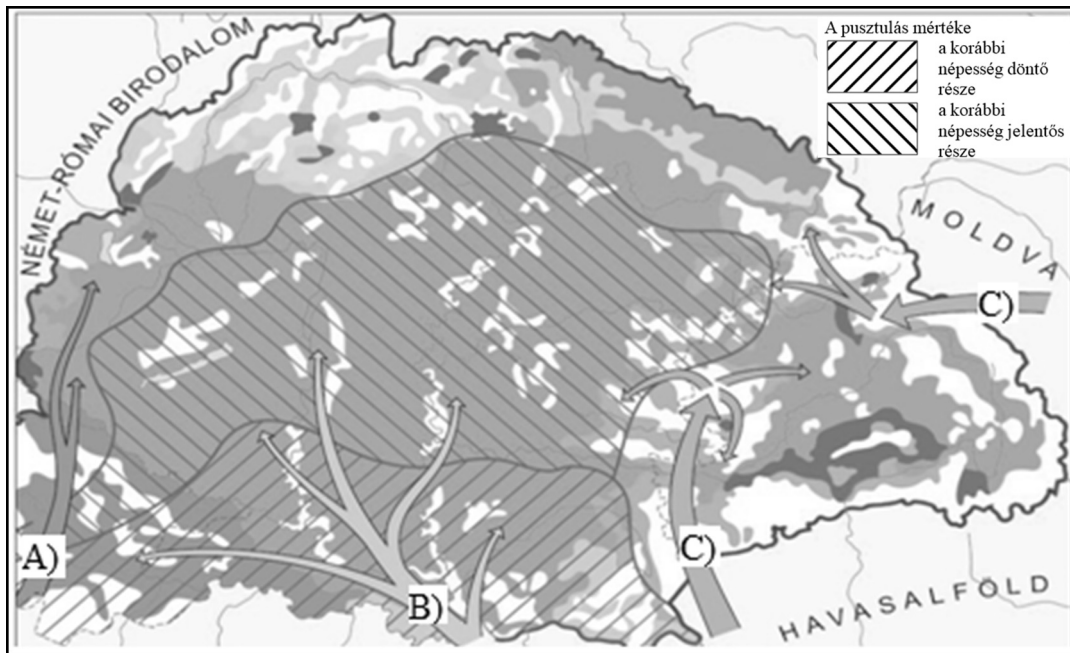
.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A feladat a 17–18. századi Magyarország népességével kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a térképvázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

*Bevándorlás a Balkánról a Magyar Királyságba, 17–18. század
(A szürke színek a különböző népcsoportokat, a fehér szín a lakatlan területeket,
a nyilak a bevándorlás irányát jelölik.)*

a) Nevezze meg a térképvázlaton betűjellel jelölt népcsoportokat!

A) B) C)

b) Melyikre igaz az állítás a térképvázlaton jelölt népcsoportok közül? Írja az állítás után a megfelelő népcsoport betűjelét! Egy népcsoport többször is szerepelhet.

1. Jellemzően ritkán lakott hegyvidéki területekre telepedtek be, ahol magashegyi pásztorkodást folytattak.

A népcsoport betűjele:

2. Jelentős részük a Határőrvidéken telepedett le, ahol az udvartól egyházi autonómiát kaptak.

A népcsoport betűjele:

3. A népességpusztulás által leginkább érintett területeken telepedtek le.

A népcsoport betűjele:

c) A felsorolt egyházak közül melyik kettőnek a híveit gyarapították a legnagyobb mértékben a térképvázlaton jelölt betelepülők? Karikázza be a két helyes válasz sorszámát!

1. evangélikus

2. református

3. római katolikus

4. ortodox (görögkeleti)

5. unitárius

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. A feladat a 19. századi politikai eszmékkel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Amikor a nép helyzetének javításáról van szó, a magántulajdon sértetlen fennmaradását kell alapul vennünk. [...] Bízást és teljes joggal bocsátkozunk éppen Mi e kérdés tárgyalásába, mivel olyan problémáról van szó, melyből a vallás és az Egyház segítsége nélkül nincs alkalmas kiút. [...] Alapvető hibát követnek el a társadalmi kérdés tárgyalásában azok [...], akik a két társadalmi osztályt eleve egymás ellenségének tartják, mintha a természet a gazdagokat és a szegényeket arra teremtette volna, hogy állandó harcban egymást irtsák. Ez annyira ellenkezik a józan ésszel és az igazsággal, hogy pontosan az ellenkezője igaz. [...] Hiszen teljes mértékben egymásra vannak utalva: sem a tőke munka nélkül, sem a munka tőke nélkül nem lehet meg. [...]

A munkásokra, a szegényekre az alábbi kötelességek vonatkoznak: a munkát, amelyet szabadon és méltányos szerződéssel vállaltak, végezzék tökéletesen és hűen. [...] A munkaadók legfőbb kötelességei közé tartozik, hogy munkásaikat ne tekintsék rabszolgának; tisztelni tartoznak személyiségük méltóságát.” (A „*Rerum novarum*” című pápai körlevél, 1891)

a) Nevezze meg azt a 19. századi politikai eszmét, amelynek születéséhez az idézett forrás köthető!

.....

b) Nevezze meg a forrás szerzőjét!

.....

c) Marx mely gondolatait bírálja a forrás idézett része? Két választ írjon!

.....

.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat a reformkori Magyarországgal kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a források és ismeretei segítségével a rendi országgyűlés működésére vonatkozó feladatokat!

A) „A szavazók lovas kocsikon vagy lóháton, de mindig a fiatal jelölttel az élen, száz és száz zászlóval föllobogózva, hangos zeneszóval, hangzavartól kísérve vonultak a választás színhelyére.” (Korabeli emlékirat)

B) „Harmincnyolc éve múlt, mióta Isten által gondjainkra bízott népeket kormányozzuk. [...] Életünk napjai meg vannak számlálva [...] s atyai szívünk arra a vigaszra vágyik, hogy szeretett elsőszülött fiunkat, Ferdinánd trónörökösöt utódunkként megkoronázva láthassuk.” (Hivatalos irat)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

C) „A fordulatokban gazdag társalgások egyik aktív résztvevőjétől érdeklődtem: Mi ez a Védegyelet? »Nevetséges demonstráció Ausztria ellen« – hangzott a válasz. »A magyarok a maguk készítette ruhákat kívánják viselni, s mivel a kék pamut-holmikon kívül mást nem állítanak elő, a hölgyek mind ilyen színű ruhákba préselve jelennek meg a díszes összejöveteleken, meglehet a korábbi időkben bécsi bársonyban és selyemben pompáztak.«” (Korabeli emlékirat)

D) „Ha nagyon megszapornának a kiváltott [önmagukat megváltott] községek, lehetlenné válnék, hogy itt nekik az országgyűlésen repraesentatiot [képviselőt] ne adjunk, ami alkotmányunk rendszerét fenekestől kiforgatná. [...] Azt mondják, ugyan nem szűnünk meg szabadok lenni, bár a népet is részesítjük a szabadságban. De mit ér nekem a szabadság, ha minden ember szabad?” (Hivatalos irat)

E) „Magyarország rendjeit itt látni örvendek. Atyai szándékomat a királyi előadások [előterjesztések] mutatják. Fogadják bizalommal.” (Hivatalos irat)

F) „A katonai állításnak s a közadó fölemelésének egyedül az országgyűlésen való megtörténhetéséről szóló törvények világosak, és minden kétségen kívül valók lévén, követ uraknak szoroson meghagyatik: hogy [...] sarkalatos [...] törvényeknek semmimű változtatásába ne ereszkedjenek.” (Hivatalos irat)

G) „Ha valamelyik kormányszék ellen emelünk panaszt, [...] nem a hatóságot [...] kell meghallgatni; hanem az országgyűlésen szükség[es] megvizsgálni és megítélni efféle panaszokat. [...] Általában feledni látszik a kormány, hogy az ország rendjei nem kegyelemért esedeznek, hanem azt követelik, mihez joguk van.” (Hivatalos irat)

Rendelje a következő szövegben szereplő eseményekhez a hozzájuk illő forrásrészleteket! Írja a forrásrészletek betűjelét a zárójelben szereplő pontozott vonalra! Egy helyre csak egy betűjelet írjon! Egy betűjelet csak egy helyre írjon! Egy betűjel kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A királyi meghívólevél kiküldésével vette kezdetét az új országgyűlésre való felkészülés. A levélben a király általában valamilyen ünnepélyes és fontos indokot jelölt meg az országgyűlés összehívásának okaként **(a)**

Ezek után a vármegyegyűléseken alakította ki a nemesség álláspontját a közvéleményt foglalkoztató kérdésekben, majd ennek nyomán választottak meg vármegyénként két-két követet **(b)**, továbbá szavaztak követutasításokról is **(c)**

A Pozsonyban összeülő országgyűlést a személyesen megjelenő uralkodó trónbeszédje nyitotta meg, melyben a király javaslatot tett az országgyűlés napirendjére **(d)**

Erre a rendek egy válaszfeliratban feleltek, majd előadták a maguk javaslatait és legfőképpen rendi sérelmeiket **(e)**). Ezt követte a király számára legfontosabb esemény, a kért adó és újoncok megajánlása.

És csak mindezek lezajlása után kezdődött meg az érdemi kérdésekről szóló vita **(f)**, mely azonban igen hosszúságú és bonyolult volt a két tábla, valamint az udvar közötti sokszoros üzenetváltások miatt. Végezetül az uralkodó az országgyűlés utolsó napján ismét Pozsonyba érkezett, hogy a törvényszövegeket szentesítse, majd ezután berekesztette az országgyűlést.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

g) Nevezze meg, ki volt a Habsburg Birodalmat évtizedekig irányító államkancellár, aki javasolta a B) betűjelű forrásban szorgalmazott intézkedést! (1 pont)

.....
h) Mely fontos, a reformellenzék által követelt intézkedés ellenében fejtették ki a D) betűjelű forrásban szereplő gondolatokat? Nevezze meg szakkifejezéssel! (1 pont)

.....
i) Milyen típusú országgyűlést utasít el a D) betűjelű forrás szerzője? Nevezze meg szakkifejezéssel! (1 pont)

.....
j) Nevezzen meg egy korabeli intézményt, amelyet a G) betűjelű forrásban aláhúzott kifejezések jelölhetnek! (1 pont)

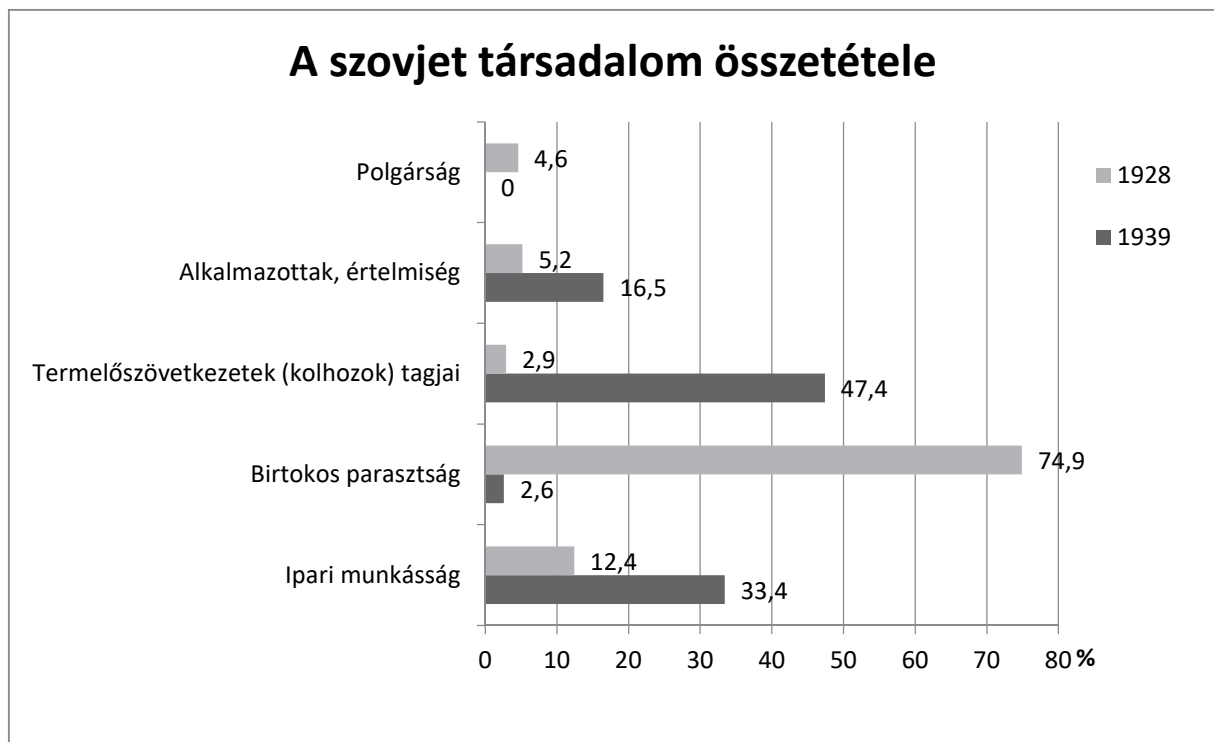
.....
**k) Az E) betűjelű forrással kapcsolatban Kossuth Lajos a következőket jegyezte fel:
„Ez volt azon alkalom, melyben három századok elmúlta után a magyar nemzet koronás királyától édes anyai nyelvének hangjait először hallani szerencsés volt.”
Melyik korabeli politikai eszme kapcsolható Kossuth idézett gondolatához? (1 pont)**

.....

8 pont	
--------	--

8. A feladat a sztálini gazdaságpolitikával kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a diagram és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Mivel magyarázható a birtokos parasztek arányának változása a diagramon jelölt időszakban? Két különböző magyarázatot írjon!

.....

.....

b) Mely gazdaságirányítási modellel magyarázható az ipari munkások arányának változása?

.....

c) A marxi ideológia mely elemének gyakorlati alkalmazása ad magyarázatot a polgárság számának alakulására?

.....

4 pont	
--------	--

**9. A feladat a Horthy-korszak társadalmához kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

Válassza ki, milyen megszólítás járt a felsorolt személyeknek a Horthy-korszakban! A megszólítást az egyes személyek legmagasabb pozíciója vagy a megadott foglalkozása alapján válassza ki az idézett Illemtörvény felsorolásából! Írja a megfelelő megszólítás sorszámát a táblázatba! Egy helyre egy sorszámot írjon! Egy sorszámot több helyre is írhat. (Elemenként 0,5 pont.)

1. szentséges: pápa
 2. felséges: uralkodó
 3. fenséges: az uralkodóház többi tagja
 4. főméltóságú: kormányzó, esztergomi érsek, hercegek
 5. nagyméltóságú / kegyelmes: miniszterek, a többi érsek, tábornokok
 6. méltóságos: püspökök, polgármesterek, ispánok, grófok és bárók, ezredesek, egyetemi tanárok
 7. nagyságos: plébánosok, lelkészek, bírók, országgyűlési képviselők, egyéb értelmiségiek
 8. tekintetes: minden kétkézi munkát végző önálló iparos, kereskedő
- (Herczeg Ferenc Illemtörvénye nyomán, 1930)

Személy	Megszólítás sorszáma
a) Klebelsberg Kunó	
b) Seifert Géza kőfaragó	
c) Szentgyörgyi Albert	
d) Bergmann Pál városi főmérnök	
e) Habsburg-Lotaringiai József Ágost	
f) Horthy Miklós	
g) Márton Áron	
h) Mangold Ármin cipőkereskedő	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Trianon neobarokk építészetének a társadalom neobarokk gondolkodásmódja felelt meg.” (Szekfű Gyula történész, 1934)

i) Magyarozza meg saját szavaival, miért nevezhette Szekfű Gyula „neobarokknak” korának társadalmát! (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

10. A feladat a hidegháború időszakával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a táblázat adatainak és ismereteinek segítségével!

Az össztermelés évi átlagos növekedése egyes országokban 1961 és 1988 között (%)			
Ország	1961–1970	1971–1980	1981–1988
Amerikai Egyesült Államok	3,8	2,7	3,2
Franciaország	5,6	3,2	1,9
Lengyelország	4,2	3,6	0,8
Magyarország	3,4	2,6	1,0
NDK	3,1	2,8	1,4
NSZK	4,5	2,7	1,7
Szovjetunió	4,9	2,6	2,0

Döntse el a következő táblázatban szereplő állításokról, hogy melyik időszakra igazak! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorban csak egy X jel szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	1961–1970	1971–1980	1981–1988	egyik sem
a) Mindkét tömb országában ekkor volt a legjelentősebb a gazdasági növekedés.				
b) A nyugati tömb egyes országában csökkent az évi átlagos össztermelés.				
c) Az össztermelés növekedése a táblázatban szereplő szovjet csatlós államokban alacsonyabb volt a nyugati tömb országaihoz képest.				

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Mely gazdasági esemény volt a fő oka az amerikai gazdaság táblázatból kiolvasható átmeneti visszaesésének? Nevezze meg szakkifejezéssel! (1 pont)

.....

e) Melyik országra igaz a következő állítás? A táblázatban szereplő országok közül válasszon! (0,5 pont)

Az 1980-es években a többi szocialista országhoz képest is jelentős mértékben lelassuló gazdasági növekedés nagyban hozzájárult egy erős, az állampárttól független szakszervezeti mozgalom kibontakozásához.

.....

f) Melyik gazdasági rendszert utasította el a következő idézet szerzője? Nevezze meg szakkifejezéssel! (1 pont)

„Térjünk vissza a termelőeszközök magántulajdonához? Az ember ember általi kizsákmányolásához? Vissza a szabad versenyhez és a szabad munkaerőpiachoz? Nem és nem.” (A keletnémet kommunista párt lapja, 1989)

.....

4 pont	
--------	--

**11. A feladat Kádár-kori eladósodással kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

„A világméretű eladósodás kialakulásában a világgazdasági tényezőknek jelentősen nagyobb szerepe volt, mint az országok [pl. Magyarország] belső, rendszerint nem a fejlődést előmozdító gazdaságpolitikájának.”

„Az 1980-as évek elejére a kamatok szintje hatalmas mértékben nőtt. [...] Milyen tényezőkkel indokolható a kamatszint hatalmas növekedése? Az 1970-es években a nemzetközi pénzpiacokon a fix (rögzített) kamatozású hitelek folyósításáról áttértek a változó [...] kamatozású hitelekre. A változó kamatok a világ vezető valutáinak árfolyamváltozásaihoz igazodnak. Mivel az adós országok tartozásainak közel 2/3-a USD-ben [amerikai dollár] állt fenn, így a kamatok szintjének növekedésében a világ vezető valutájának, az USA-dollárnak árfolyam-emelkedése volt a meghatározó.”

„Az eladósodást kiváltó további tényező, hogy [...] a kőolaj árának növekedése nyomán a [hitelt felvevő] nem olajtermelő országok külkereskedelmi cserearánya folyamatosan romlott. Az 1980-as évtized elejére a nem olajtermelő országoknak átlagosan 30-40 százalékkal nagyobb exportot kellett volna teljesíteni a korábbi nagyságú import finanszírozásához.”

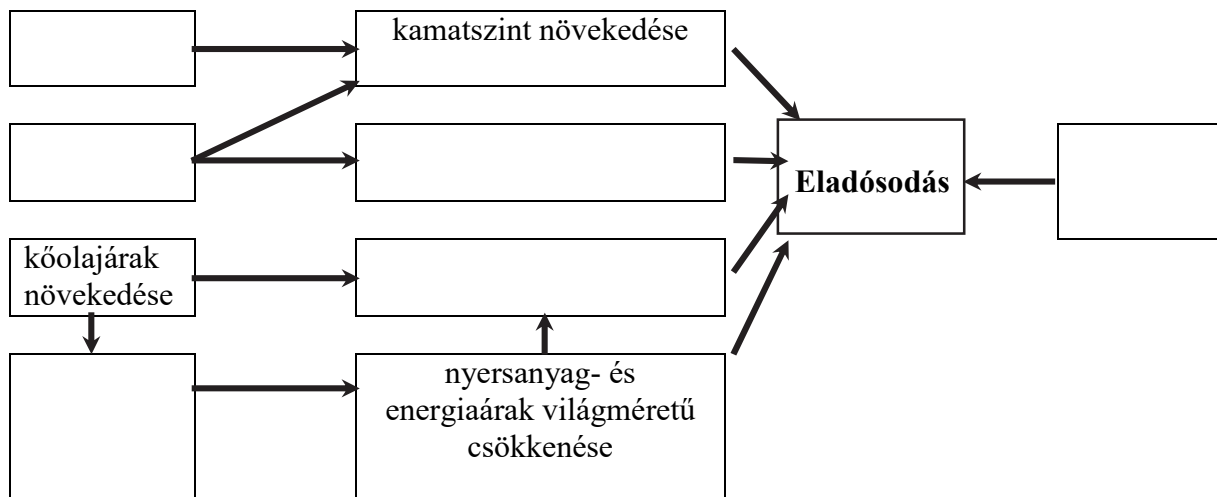
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Az 1970-es évtized energia- és nyersanyagár-növekedése nyomán a fejlett ipari országok átalakították gazdasági szerkezetüket, azok az ipari ágazatok kerültek előtérbe, amelyek fajlagos nyersanyag-felhasználása minél kisebb volt. Ez azt eredményezte, hogy az 1980-as évek elején a világpiacon csökkent a kereslet az energia-hordozók és az ásványkincsek iránt. Ugyanakkor egyre több fejlődő ország vált energia- és nyersanyagexportőrré (elsősorban a felvett hitelek révén). A bővülő kínálat és a lanyhuló kereslet nyomán a nyersanyagok ára csökkent.”

(Részletek Dr. Bernek Ágnes – Dr. Sárfalvi Béla *Általános társadalomföldrajz a gimnáziumok számára című tankönyvéből*)

Helyezze el a források alapján a következő gazdasági jelenségeket és fogalmakat a folyamatábrában! Írja az egyes jelenségek és fogalmak sorszámát az ábra megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe csak egy sorszámot írjon! Egy sorszám kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

1. változó kamatozású hitelek	5. a nyugati országok áttérése nyersanyag- és energiakímélő gazdasági működésre
2. USD erősödése	6. cserearányromlás
3. belső gazdaságpolitikai tényezők (tervgazdálkodás)	7. privatizáció
4. árfolyamvesztés	

Magyarország eladósodásának nemzetközi és hazai tényezői

3 pont	
--------	--

12. A feladat a pénzpiac működéséhez kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!

„Nyilvánosan működő részvénytársaság közgyűlésén az a részvényes, illetve részvényesi meghatalmazott vehet részt, akit [...] bejegyeztek a részvénykönyvbe. [...] Az alaptőkének új részvények forgalomba hozatalával történő felemeléséről szóló közgyűlési határozatban meg kell határozni az alaptőke-emeléshez kapcsolódó alapszabály-módosítás tervezetét, [...] a részvények [...] névértékét [...] és a részvények névértéke [...] befizetésének feltételeit. [...] Az alaptőke felemelésével forgalomba hozott új részvény első ízben az alaptőke-emelés bejegyzésének üzleti éve után járó osztalékra jogosít.” (Polgári törvénykönyv)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Válassza ki a mondatok helyes befejezését! Karikázza be a megfelelő befejezés sorszámát!
(Elemenként 0,5 pont.)

a) Az az előnye a vállalkozás szempontjából, ha a tőkebevonás részvénykibocsátással, és nem hitelfelvétellel történik, hogy ...

1. a részvények eladásából származó tőkére nem kell kamatot fizetni, míg a hitelre igen.
2. a részvények eladásából származó tőkét nem kell visszafizetni, míg a hitelt igen.
3. a részvények eladásából származó tőkét csak az első üzleti év után kell visszafizetni, míg a hitel törlesztését azonnal meg kell kezdeni.

b) A részvénykibocsátásnak az addigi tulajdonosok szempontjából az a következménye, hogy ...

1. mindenképpen csökken a részvényeik névértéke.
2. további részvényvásárlás nélkül mindenképpen csökken a tulajdonhányaduk a vállalkozásban.
3. mindenképpen csökken a részvényeik tőzsdei árfolyama.

c) Mire jogosítja fel a részvény a tulajdonosát az idézett törvényrészlet értelmében? Nevezzen meg két különböző jogosultságot! (Elemenként 1 pont.)

.....

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. október 16.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. október 16. 8:00

II.

Időtartam: 140 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt.

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítse vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

- egy**, az egyetemes történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy**, a magyar történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy** komplex feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Keleti kereszténység	rövid
	1849 után	14.	Hátország az első világháborúban	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Az Anjou-kor társadalma	hosszú
	1849 után	16.	Az erdélyi magyarság	hosszú
Komplex	—	17.	Magyarország 20. századi közjogi helyzete	korszakokon átívelő
	—	18.	Széchenyi és Kossuth reformprogramja	összehasonlító

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a négy választási lehetőséget. **Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!**

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13., 16. és 17.	
13., 16. és 18.	
14., 15. és 17.	
14., 15. és 18.	

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető.

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

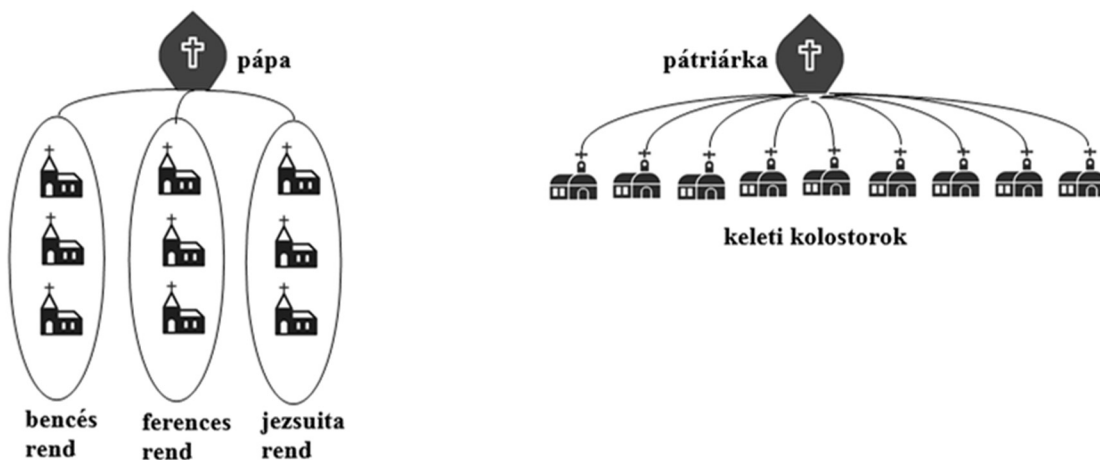
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat a középkori keleti kereszténységhez kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a keleti kereszténység szervezeti sajátosságait! Röviden térjen ki a nyelvhasználat kérdésére is! *Használja a középiskolai történelmi atlaszt!*

A nyugati és a keleti egyház szervezete

Szerzetesség a nyugati és a keleti kereszténységben

14. A feladat az első világháborúhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a mindennapi élet viszonyait a hátszországban az első világháború idején!

Német kenyérjegy, 1918 (Felirata: Bajorország, 40 gramm kenyér)

A reálbérek alakulása Magyarországon (%)			
Év	Napszámosok	Gyári munkások	Tisztviselők
1914	100,0	100,0	100,0
1915	63,2	64,2	58,4
1916	49,5	55,8	45,2
1917	50,5	57,7	36,0
1918	46,2	53,4	32,9

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

15. A feladat a középkori magyar társadalommal kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az Anjou-kor társadalmának jellemzőit! Válaszában térjen ki a hazai városfejlődésre is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„[Amikor] országunk irányítását és kormányzását még nem nyertük el, és országunkat hűtlen és hatalmas bárók, vetélytársaink, felségünk ellenére minden oldalról elfoglalva tartották, a bárók országunk összes nemeseit – akiket erőszakkal kényszerítettek szolgálatukba – nem engedték a felségünknek teendő szolgálatok elvégzésére jönni, mintegy bizonyos szolgálattal tartva vissza őket.” (I. Károly oklevele)

„Kassa hospeseit hű szolgálataikért, amelyeket neki Magyarországra jövelele óta teljesítettek, mentesíti bármiféle, akár a királyi várakhoz, akár másokhoz tartozó vám vagy rév fizetése alól Újvár és Zemplén megyékben a Tisza és a Sajó folyókig, egészen Bereg megyéig, s erről kettős pecsétjével megerősített [...] oklevelet ad ki.” (I. Károly oklevele)

„Köztudomású, hogy a királyi méltóság trónja és hatalma akkor szilárdul meg, ha az alattvalók békéjéről és nyugalmaról előrelátó körültekintéssel gondoskodik, és ha szabadságok adományozásával, sőt más királyoktól kegyes megfontolással adott szabadságaik elismerésével és jóváhagyásával is bőkezűen méltó jutalomban részesülnek. [...] Mi tehát királyi kegyelmünkkel meghallgatván mondott országunk főpapjainak, báróinak, előkelőinek és nemeseinek kérését, óhajuknak kegyesen eleget tenni akarván, [...] második András király úrnak aranypecsétjével megerősített, szóról szóra ide beiktatott levelét, az abban foglalt minden szabadsággal egyetemben elfogadjuk, helyesljük és jóváhagyjuk.” (I. Lajos törvényei)

„Ugyanazon nemeseknek kérésébe is beleegyeztünk: hogy az országunk határai közt lakó valódi nemesek még az országunk határai közt fekvő hercegi tartományokban levők is, megannyian ugyanazon egy szabadsággal éljenek.” (I. Lajos törvényei)

16. A feladat Magyarország 20. századi történelmével kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be az erdélyi magyarok helyzetét és a magyar kormányzat Erdéllyel kapcsolatos politikáját 1920 és 1940 között!

A lakosság etnikai megoszlása Erdélyben, 1920		
Népcsoport	Létszám (fő)	Arány (%)
román	2 933 486	57,1
magyar	1 325 683	25,8
német	544 253	10,6
egyéb	336 754	6,5

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„A túlzásba hajtott és mindenáron érvényesülésre törő nemzeti érdek szorítását megismertük mi is az elmúlt negyedszázad alatt. [...] A földkisajátítás során nevelésügyi alapjaink vagyonát elvették, a kiosztásnál azonban föld nélküli híveinkről nagyjából megfeledeztek. [...] Tanköteles gyermekeink 65-70 százaléka olyan állami iskolába kényszerült járni, ahol anyanyelvén írni és olvasni sem tanulhatott meg. Ugyanakkor a másik 30-35 százaléka minden tanév elején [...] külön kellett küzdenünk, hogy beírassuk és anyanyelvén taníthassuk saját iskoláinkban, melyektől az állam a támogatást következetesen megtagadta. [...] Papjaink közül sokan megismerték a börtönt, még többen voltak kitéve az évről évre fokozódó türelmetlenség következtében alaptalan feljelentéseknek [...]. Számtalan egyén és család egzisztenciájának megsemmisülését és elkallódását kísértük figyelemmel tehetetlenül és keserűséggel. Sok elbocsátott tisztviselő, munkás, közalkalmazott, a közterhekkal erején felül sújtott iparos és kereskedő, meghurcolt földműves megaláztatásait és panaszait hallottuk.” (Márton Áron püspök húsvéti körlevele, 1945)

„A revízió, s ezt csak neked mondom, a legnagyobb veszély, amely fenyeget, de ezzel nem tehetek semmit, mert belebukom. A közvéleményünk meg van örülve. Mindent vissza. Akárhogy, akárki által, bármely áron. [...] A revízióba bele fogunk pusztulni, ez fog minket a háborúba belesodorni. [...] Most Erdélyen a sor, rettegek, mi lesz akkor. Ha Erdély visszajő, ezzel örökre elköteleztük magunkat a németeknek, akik majd aztán követelik az árát.” (Teleki Pál bizalmas beszélgetéséből, 1940)

Népességmozgások Magyarország és Románia között a második bécsi döntés után

*A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:
A feladat kidolgozása:*

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok		Elér- hető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám		36	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		18	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17. A feladat Magyarország 20. századi közjogi kérdéseivel kapcsolatos. (komplex – korszakokon átívelő)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az államforma és az államfői jogkör alakulását Magyarországon 1914–1990 között! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- Magyarország államformája és az államfői jogkör a dualizmus korának végén,
- az államforma és az államfői jogkör változásai az őszirózsás forradalom időszakában,
- a Tanácsköztársaság államformája,
- a Horthy-korszak államformája és államfői jogköre,
- a koalíciós időszak és a kommunista diktatúra államformát és államfői jogkört érintő változásai,
- a rendszerváltozás során kialakított államforma és államfői jogkör!

„Trónra lépésem óta mindig arra törekedtem, hogy népeimet minél előbb a háború borzalmaitól megszabadítsam; amely háború keletkezésében semmi részem nem volt. Nem akarom, hogy személyem akadályul szolgáljon a magyar nemzet szabad fejlődésének, mely iránt változatlan szeretettől vagyok áthatva. Ennélfogva minden részvételtől az államügyek vitelében visszavonulok, és már eleve elismerem azt a döntést, mellyel Magyarország jövődő államformáját megállapítja.” (IV. Károly eckartsauai nyilatkozata, 1918)

„2. §. A Tanácsköztársaság a munkások, katonák és földművesek tanácsainak köztársasága. [...] A munkások, katonák és földművesek tanácsaiban a dolgozó nép hozza a törvényeket, hajtja azokat végre és bíraskodik azok megszegői fölött. A proletárság a tanácsokban gyakorol minden központi és helyi hatalmat.” (A Tanácsköztársaság alkotmánya)

„2. § Az 1723. évi I. és II. törvénycikkben foglalt *pragmatica sanctio* és minden egyéb jogszabály, amely az Ausztriai Ház (*Domus Austriaca*) trónörökösödési jogát megállapította vagy szabályozta, hatályát veszttette és ezzel a királyválasztás előjoga a nemzetre visszaszállt.

3. § A nemzet a királyság ősi államformáját változatlanul fenntartja, de a királyi szék betöltését későbbi időre halasztja és utasítja a minisztériumot, hogy eziránt arra alkalmas időben javaslatot tegyen.” (1921. évi XLVII. törvény)

„A Magyar Nemzetgyűlés előreláthatólag még január végére letárgyalja az államforma kérdését [...]. Minthogy a koalícióban helyet foglaló pártok – a Nemzetgyűlés 98 százaléka – [...] már állást foglaltak [...] így a döntés nem lehet kétséges. Legfeljebb részletkérdésekről lehet vita [...]. A parasztság és munkásság, s a dolgozó értelmiség pártjainak szövetsége [...] lebontja a magyar életnek a múltból itt maradt egészségtelen csökevényeit, az államforma és alkotmányreform dolgában is egyeztetni tudja a különféle érdekeket.” (Miniszterelnöki sajtóközlemény, 1946)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„1. § Magyarország: népköztársaság.

2. § A Magyar Népköztársaság a munkások és dolgozó parasztok állama. A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé. [...]

20. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsának hatásköre: [...] összehívja az országgyűlést, törvényeket kezdeményez, [...] megbízza és fogadja a követeket, kinevezi a törvény által meghatározott fontosabb megbízatású állami alkalmazottakat, valamint a fegyveres erők magasabb rangú tisztjeit, adományozza az országgyűlés által alapított rendjeleket és címeket, valamint hozzájárul külföldi rendjelek és címek viseléséhez, gyakorolja a kegyelmezési jogot [...].

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az államigazgatási és a helyi államhatalmi szervek által hozott minden olyan jogszabályt, határozatot vagy intézkedést megsemmisíthet, illetőleg megváltoztathat, amely az alkotmányba ütközik, vagy sérti a dolgozó nép érdekeit. [...]

Ha az országgyűlés nem ülészik, az országgyűlés jogkörét a Népköztársaság Elnöki Tanácsa gyakorolja; az alkotmányt azonban nem változtathatja meg.”
(1949. évi XX. törvény)

18. A feladat a reformkor történetével kapcsolatos. (komplex – összehasonlító)

Vesse össze a források és ismeretei segítségével Széchenyi és Kossuth reformprogramját! Gyakorlati tevékenységükről ne írjon!

Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- származásuk, társadalmi háttérük,
- a jobbágykérdésről vallott nézeteik,
- a gazdaság kérdését illető álláspontjuk,
- a nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos elképzeléseik,
- a reformok társadalmi bázisára vonatkozó gondolataik,
- a birodalomhoz és udvarhoz fűződő viszonytal kapcsolatos elképzeléseik!

„A robot [...] létele [léte] még nagyobb figyelmet érdemel, s azon kárt, mely belőle háramlik, éppen oly bajosan tagadhatni, mint azt, hogy $2 \times 2 = 4$. [...] S ki nem tapasztalta, [...] hogy azon munkát, melyet egy egész helyes [telkes] jobbágy rossz ekéjével, filigrán szekerével, gyenge marhájával 52 nap, vagy ügyetlen cselédje s gyenge korú gyermeki által 104 nap tud végezni, maga béresivel, jó szerszámmal s erős marhával [...] a mondott idő egyharmad része alatt nem vihette volna végbe!”
(Széchenyi: Hitel)

„Akarjuk, hogy a nép az alkotmánynak részese legyen, s amint egy istennek teremtményei, egy uralkodónak alattvalói, egy honnak fiai vagyunk, úgy legyünk osztályos testvérek, kivétel nélkül, jogban, teherben.” (Kossuth Pesti Hírlapban megjelent cikke, 1844)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„A vám [...] a restségnek, tudatlanságnak s ezen nemes házaspár szép ivadékának, a rosszakaratnak minden alkalomnál bújósdi ajtóul [kifogásul] szolgál. Nagy veszteség, nagy akadály, igaz – de másrésről semmit sem adózni, az megint mily nyereség. »Indirecte [közvetve] többet adózunk a vám által, mint ha directe [közvetlenül] adoznánk«, így szól sok [nemes]; de ha az proponáltatnék [azt javasolnák]: »Tehát nyitva legyen a vám [értsd: eltörölnék a vámot], de adózzunk egyenesen« – ugyan az tetszenék-e?» (Széchenyi: *Stádium*)

„Ugyan azt hisszük: nemzetiséget csak úgy rákenhetni bárkire is, ki éppen kezeink közé jut, mint például meszet falra, vagy mázat fazéokra? És azt hisszük: parancs már elégséges, hogy valaki nemzeti sajtáságából kivetkezzék? [...] Könnyebb volna, [...] ha [...] a honnak már minden lakosa rögtön magyarrá is válnék [...]. Ily kényelmesen a dolog azonban nem megy. [...] Olvasztói felsőbbsséggel kell bírni. Igen. Ámde bír-e ilyessel az, ki szeretetreméltóság és rokonszenv-gerjesztés helyett kuruzslóként csak külsőleg hat, s mert grammatikát [nyelvtant] tanít, mindenüvé zsinórt varr, s mindent veres, zöld és fehérrel eltarkít, már azt hiszi, szíveket bájolt s velőket hódított?» (Széchenyi *akadémiai beszéde, 1842*)

„Mi rajtunk csak oly vámrendezés segíthet, mely [...] megvéd Austriának hazánk piacát monopolizáló gyáripari elnyomó versenye ellen. Pártunknak tehát kötelessége ezen alternatívát sürgetni. Azonban megtörténhetik, [...], hogy [...] a köztünk, s az örökös tartományok közti vámvonal eltörlése fog indítványoztatni, kötelességünk tehát ezen eventualításra [eseményre] is készen lenni, s megmondani, minő biztosítékokat s iparapolási [értsd: ipartámogatási] pótlékokat kell kívánnunk, hogy ehhez megegyezésünket adjuk vagy legalább ne ellenezzük.” (*Kossuth Hetilapban megjelent cikke, 1846*)

„A magyar törvényhozás az ország idegenajkú lakosait nyelvüktől megfosztani nemcsak hogy soha nem szándékozott, de sőt elismeri, miképpen a magánélet nyelvviszonyaiba törvény által kényszerítőleg beavatkozni jogtalanság volna, másrésről azonban joga van megkívánni, hogy Magyarországon a közigazgatás, akár polgári, akár egyházi legyen az, úgy a törvényhozás, mint a törvény végrehajtás, kormányzás, igazságszolgáltatás, közbátorság [közbiztonság], rendőrség, egyenes és mellékes adók s közgazdaság körében magyar legyen. Ennél kevesebbet tenni gyávaság, többet parancsolni zsarnokság, miránk nézve mindkettő öngyilkolás volna.” (*Kossuth Pesti Hírlapban megjelent cikke, 1842*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Korszakokon átívelő komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
	F5	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
	E5	3	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

Összehasonlító komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
	T4	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	4	
	F2	4	
	F3	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1	4	
	E2	4	
	E3	4	
	E4	4	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

A feladatlapban szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

16. <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erdmagy.htm>

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	10	
	14. feladat	10	
	15. feladat	18	
	16. feladat	18	
	17. feladat	22	
	18. feladat	22	
	Összesen	50	
II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző